

**Dışışleri Bakanlığı Kuruluđu hakkındaki 3312 sayılı Kanuna bâzı hükümler eklenmesi ve 4665 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvele bâzı kadrolar ilâvesi hakkında kanun tasarısı ve Dışışleri ve Bütçe komisyonları raporları (1/394)**

T. C.

*Başbakanlık*

*Muamelât Genel Müdürlüğü*

*Tetkik Müdürlüğü*

*Sayı: 71/2342*

6 . V . 1952

**Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına**

Dışışleri Bakanlığı Kuruluđu hakkındaki 3312 sayılı Kanuna bâzı hükümler eklenmesi ve 4665 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvele bâzı kadrolar ilâvesi hakkında Dışışleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 27 . IV . 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu naygularım ile arz ederim.

**Başbakan**

**A. Menderes**

Dışışleri Bakanlığı Kuruluđu hakkındaki 3312 sayılı Kanuna bâzı hükümler eklenmesi ve 4665 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvele bâzı kadrolar ilâvesi hakkında kanun gerekçesi

Türkiye'nin Kuzey Atlântik Andlaşmasına iltihakı, andlaşma teşkilâtının mesaisine Hükümetimizin faal bir surette katılmasını mümkün kılabilmek için lüzumlu tertibatın alınmasını gerektirmiş ve Dışışleri Bakanlığı bu maksatla evvel emirde bu teşkilâtın daimî konseyi nezdinde Hükümetimizi temsil vazifesiyle bir daimî delege tâyinine tevessül etmiştir. Ancak Bakanlığın bugünkü kadrosu Kuzey Atlântik Andlaşması teşkilâtının çok geniş ve çeşitli faaliyet sahasına tekabül edecek bir teşekkülü teşhiz ve temine kifayet etmemektedir. Kanun tasarısının birinci maddesinde yazılı (1) sayılı cetveldeki kadroların Dışışleri Bakanlığının esas kadrosuna eklenmesi suretiyle bu kifayetsizliğin giderilmesine çalışılmıştır. Bu cetvelin tetkikından anlaşılacağı gibi bu kadro ile sadece Atlântik Andlaşması ile ilgili sivil mahiyetteki teşkilâtımız ihtiyacı karşılanmaktadır. Yani mevzuu, dışarda Kuzey Atlântik Andlaşması Konseyi nezdinde bulunacak daimî delegasyonumuz, içeride de andlaşma işlerini merkezleştirecek büro olup Vaşington'daki askerî mümessiller komitesi ile, Avrupa Başkomutanlığı teşkilâtı ve bu teşkilâta bağlı Güney Avrupa Komutanlığı nezdinde lüzumlu askerî temsilci unsurlarını ihtiva etmemektedir. Bunların Millî Savunma Bakanlığınca sağlanması gerekmektedir. Bununla beraber, herhangi bir yanlışlığa mahal bırakmamak üzere, derhal şu noktayı da tebarüz ettirmek lâzımdır ki diplomatik ve askerî olma üzere ikiye ayrılır gibi gözükken Kuzey Atlântik Andlaşması iştiğal sahası haddi zatında Konseyde nihayet bulan tek bir mekanizma içinde koordine edilmiş bulunmaktadır. Yani Kuzey Atlântik Andlaşması Konyesi, Atlântik Andlaşması iştiğal sahasına giren malî, iktisadî, içtimai ve askerî mahiyetteki bütün işlerin nâzımı ve onların tetkik ve karara bağlandığı son merci olarak tesis edilmiş bulunmaktadır. Bu sebepledir ki şimdye kadar Kuzey Atlântik Andlaşmasına âza olan bütün Devletler Atlântik Andlaşmasının muhtelif şubelerindeki faaliyetlerini ve temsilcilerini Konsey nezdinde akredite bulunan daimî delegelik ve onun vasıtası ile Dışışleri Bakanlığında koordine ve temerküz etmiş bulunmaktadır. İşin mahiyetinden ve bizden evvel âza memleketlerin bu hususta tesis etmiş oldukları iş güdümünden müfhem olarak biz de kanun tasarısını aynı şekilde ayarlamış bulunmaktayız.

Malûm olduğu veçhile 20 - 25 Şubat 1952 tarihleri arasında Lizbon'da vukubulan Atlantik

Andlaşması Nazırlar Konseyi toplantısında, Andlaşma teşkilâtının rasyonelleştirilmesi hususunda alınmış olan karar mucibince Atlântik Konseyi bu teşkilâtın en mühim organı olacak ve merkezi Paris'te bulunacaktır. Konsey nezdinde âza Devletlerden her biri daimî olarak Hükümeti temsile yetkili bir daimî delegenin başkanlığında çeşitli mevzularda ihtisas sahibi kimselerden mürekkep kuvvetli bir delegasyon bulundurmaya zorundadır. Bu bakımdan tasarının birinci maddesinde zikri geçen ve 12 memuriyetten ibaret olan daimî delegelik kadrosu bu ihtiyacı ancak karşılayacak miktardadır.

Her ne kadar Dışişleri Bakanlığı Teşkilât kanunları ve kadroları dâhilinde tesis edilmiş olan daimî delegelik, büyükelçilik ve elçilik ve Birleşmiş Milletler nezdinde daimî delegeliğimiz gibi diğer dış teşkilâtımızın haiz oldukları evsafı câmi bulunmakta ve bu itibarla daimî delege olacak büyükelçinin diğerleri gibi kanun ve teamüllerin bahsettiği ikametgâh, otomobil, ziyafet ve diğer idare giderlerinden faydalanması tabii bulunmakta ise de tasarıda bu hususların ayrıca tasrih edilmesinde ve bilhassa kurulan daimî delegeliğin yeni esaslar dairesinde çalışmasını mümkün kılacak ihtisas unsurlarının tâyinleri, müktesep haklarının muhafazası, aylık ve yollukları hakkında da hükümler bulundurulmasında fayda görülmüştür. Filhakika daimî delegeliğin göreceği işlerin hususiyeti, her nerede ehliyetli bir kimse bulunabilirse onun tanzif edilmesini icabettirmekte ve bu suretle seçilecek ihtisas memurlarının her hangi bir şekilde vazifelerinin sona ermesi halinde mağdur olmamaları ve daimî delegelik hizmetine alınmadan evvel mensup buldukları bakanlıklar veya Devlet daire ve müesseselerindeki haklarını muhafaza etmelerinin teminat altına alınması zaruri görülmüştür.

### Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dışişleri Komisyonu

Esas No. 1/394

Karar No. 29

8. V. 1952

### Yüksek Başkanlığa

Dışişleri Bakanlığı Kuruluşu hakkındaki 3312 sayılı Kanuna bâzi hükümler eklenmesi ve 4665 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvele bâzi kadrolar ilâvesi hakkındaki kanun tasarısı komisyonumuzda, Dışişleri Bakanlığı temsilcileri hazır olduğu halde incelendi.

Yapılan görüşmeler ve alınan izahlar sonunda; işbu tasarının, Kuzey Atlântik Andlaşmasına katılmamızın zaruri bir neticesi olarak hazırlanmış olduğu anlaşıldığından işin esası oybirliğiyle kabul olunarak maddelere geçilmiştir.

Birinci maddede yeni kadroların verilmesinin bir nevi gerekçesi mahiyetinde olan kısım çıkarılmış ve (1) sayılı cetveldeki (daimî temsilci) tâbiri yerine, ifade birliğini temin maksadiyle (daimî delege) tâbiri konmuştur.

İkinci ve üçüncü maddelerde yapılan bâzi düzeltmelerle, tasarının tümü oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere tasarı ilişkileriyle Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri Komisyonu Bşk.

yerine Sözcü

Niğde

N. Bilge

Ankara

Muhalifim

M. S. Arsal

Erzurum

B. Dülger

Mardin

K. Türkoğlu

İmzada bulunamadı

Muğla

Z. Mandalıncı

Kâtip

Denizli

A. Çobanoğlu

Erzurum

R. S. Burçak

İmzada bulunamadı.

Kayseri

S. H. Ürgüblü

Konya

Z. Ebüzziya

Trabzon

H. Saka

İmzada bulunamadı

## Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.  
Bütçe Komisyonu  
Esas No. 1/394  
Karar No. 83

23 . V . 1952

### Yüksek Başkanlığa

Dışişleri Bakanlığı Kuruluşu hakkındaki 3312 sayılı Kanuna bâzı hükümler eklenmesi ve 4665 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvele bâzı kadrolar ilâvesi hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başbakanlığın 6 . 5 . 1952 tarihli ve 71/2342 sayılı tezkeresiyle sunulan kanun tasarısı Dışişleri Komisyonu raporu ile birlikte komisyonumuza havale olunmakla Maliye ve Dışişleri Bakanlıkları yetkili temsilcileri hazır oldukları halde incelenip görüldü.

Hükümet gerekçesinde izah olunduğu üzere tasarısı, Hükümetimizin Kuzey Atlântik Andlaşmanına iltihakı dolayısıyla andlaşma teşkilâtının mesaisine fiilî surette katılabilmemizi mümkün kılmak için daimî konsey nezdinde Hükümetimizi temsil vazifesiyle bir daimî delegelik teşkilini istihdaf etmektedir.

Tasarı, Kuzey Atlântik Andlaşmasına iştirakimizin zaruri neticesi olarak teklif edilmiş bulunduğundan esas itibariyle komisyonumuzca da şayanı kabul görülerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Delegelik kadrolarının Bakanlık kadrolarına eklenmesi ve buraya tâyin edilecekler için derpiş ve teklif olunan esaslarla delegeliğin vazife mahallinin Teşkilât Kanununa ilâvesi icabedeceği gibi diğer taraftan bakanlık kadroları dahi halen 3656 sayılı Kanuna bağlı cetvelde bulunmaktan tasarı başlığı, birinci ve ikinci maddeler ile eklenen maddeler bu esas göz önünde bulundurulmak suretiyle yeniden tanzim edilmiş ve Hükümet tekifindeki (Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin Kuzey Atlântik Andlaşmasına katılması dolayısıyla ihdası gereken merkez ve dış teşkilât için lüzum görülen) ibaresinin Dışişleri Komisyonunun da mütalâası veçhile gerekçeye derci icabeden mucip sebep mahiyetinde bulunması itibariyle madde metninde yer almasına lüzum görülmemiştir.

Tasarının ikinci maddesinin ikinci fıkrası-

nın; yabancı memleketlerde daimî vazife ifa edecek olan delegelik memurlarına 4991 sayılı Kanun hükümlerine göre istihkaklarının ödeneceği tabii bulunduğundan ayrıca tedvinine lüzum ve mahal olmadığı kabul edilmiştir.

Tasarının dördüncü maddesinin, tatbikatta amelî bir fayda temin etmeyeceğinden dolayı, komisyonumuzca tayıdilmesi kabul edilmiş ve Dışişleri Komisyonunun beşinci maddesi 3 ncü ve 6 ncı maddesi de 4 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarının birinci maddesine ilişik (1) sayılı cetvelde (Daimî temsilci) unvanı, (ifade birliğini temin maksadiyle) mucip sebebi ile Dışişleri Komisyonunca (Daimî delege) olarak değiştirilmiş ve diğer Hükümet mümessillerinin de aynı unvanda oldukları Bakanlık temsilcileri tarafından ifade edilmiş olmakla komisyonumuz birinci maddeye ilişik (1) sayılı cetvelde bu değişikliği yapmak suretiyle cetveli Hükümetin teklifi veçhile kabul etmiş ve diğer Bakanlıklardaki memurlardan bu teşkilâtın ihtisas mevkilerine tâyin edileceklerin Bakanlıklardaki kendi kadrolarının (L) cetveline alınması hususunu temenniye şayan görmüştür.

Bu suretle yeniden hazırlanan kanun tasarısı Kamutayın tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Bu rapor Sözcüsü
İstanbul	İstanbul
E. Adakan	H. Hüsmen
Antalya	Bilecik
A. Sarıoğlu	Gl. Y. Üresin
Bolu	Bolu
M. Güçbilmez	İ. Gülez
Çanakkale	Eskişehir
K. Akmanlar	A. Potuoğlu
İstanbul	İstanbul
A. H. Başar	S. Oran
İzmir	Kastamonu
B. Bilgin	H. Türe
Ordu	Trabzon
R. Aksoy	S. F. Kalaycıoğlu

## HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Dışişleri Bakanlığı kuruluşu hakkındaki 3312 sayılı Kanuna bâzi hükümler eklenmesi ve 4665 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvele bâzi kadrolar ilâvesi hakkında kanun tasarısı*

**MADDE 1.** — Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin Kuzey Atlântik Andlaşmasına katılması dolayısıyla ihdası gereken merkez ve dış teşkilâtı için lüzumlu görülen ilişik (1) sayılı cetveldeki kadrolar 11 Eylül 1944 tarihli ve 4665 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvele eklenmiştir.

**MADDE 2.** — Dışişleri Bakanlığı bu kadrolara alınacak ihtisas memurlarını 3312 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin tâyin hakkındaki kayıtlarıyla bağlı olmaksızın tâyin edebilir.

Bu suretle tâyin olunacak ihtisas memurlarına 28 Aralık 1946 tarihli ve 4991 sayılı Kanun esasları dairesinde aylık ve Dışişleri meslek memurları gibi yolluk verilir.

**MADDE 3.** — Kuzey Atlântik Andlaşması teşkilâtı nezdindeki Türkiye daimî temsilciliği görevini Atlântik Andlaşması Konseyinin merkeziyle Dışişleri Bakanlığının vereceği talimatla tâyin edeceği merkezlerde yapar.

Daimî Delege büyükelçilere tanınan her çeşit haklardan faydalanır.

Türkiye Hükümetinin Atlântik Andlaşması teşkilâtının muhtelif uzuvları nezdindeki bilcümle temsilcileri Daimî Delegeye merbutturlar.

**MADDE 4.** — İşbu kanun gereğince Daimî Delegelik kadrolarındaki ihtisas memuriyetlerine tâyin olunacak diğer Bakanlık ve Devlet daireleri memurları mezkûr Bakanlık ve daireler nezdindeki bütün haklarını muhafaza ederler.

**MADDE 5.** — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

## DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

*Dışişleri Bakanlığı Kuruluşu hakkındaki 3312 sayılı Kanuna bâzi hükümler eklenmesi ve 4665 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvele bâzi kadrolar ilâvesi hakkında kanun tasarısı*

**MADDE 1.** — 11 Eylül 1944 tarihli ve 4665 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvele, ilişik (1) sayılı cetveldeki kadrolar eklenmiştir.

**MADDE 2.** — Dışişleri Bakanlığı bu cetveldeki kadrolara alınacak ihtisas memurlarını 3312 sayılı Kanunun üçüncü maddesinin tâyin hakkındaki kayıtlarıyla bağlı olmaksızın tâyin edebilir.

Bu suretle tâyin olunacak ihtisas memurlarına 28 Aralık 1946 tarihli ve 4991 sayılı Kanun esasları dairesinde aylık ve Dışişleri meslek memurları gibi yolluk verilir.

**MADDE 3.** — Kuzey Atlântik Andlaşması Teşkilâtı nezdindeki daimî delegeliği, görevini Atlântik Andlaşması Konseyinin merkezinde ve Dışişleri Bakanlığının vereceği talimatla tâyin edeceği merkezlerde yapar.

Daimî delege büyükelçilere tanınan her çeşit haklardan faydalanır.

Türkiye Hükümetinin Atlântik Andlaşması Teşkilâtının muhtelif uzuvları nezdindeki bilcümle temsilcileri daimî delegeliğe merbutturlar.

**MADDE 4.** — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 5.** — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

## BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

*Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin 4665 sayılı Kanunla değiştirilen Dışişleri Bakanlığı kısmına bazı kadrolar eklenmesi ve Dışişleri Bakanlığı Kuruluşu hakkındaki 3312 sayılı Kanuna bazı hükümler ilâvesi hakkında kanun tasarısı*

**MADDE 1.** — Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin 4665 sayılı Kanunla değiştirilen Dışişleri Bakanlığı kısmına bağlı cetvelde gösterilen kadrolar eklenmiştir.

**MADDE 2.** — Dışişleri Bakanlığı Kuruluşu hakkındaki 14. I. 1938 tarihli ve 3312 sayılı Kanuna aşağıdaki maddeler eklenmiştir.

**Ek Madde 1.** — Kuzey Atlantik Andlaşması Teşkilâtı nezdindeki Türkiye Daimi Delegeliği, vasifesini, Atlantik Andlaşması Konseyinin merkeziyle Dışişleri Bakanlığının göstereceği başka merkezlerde yapar.

Daimi delege büyükelçilere tanınan her çeşit haklardan faydalanır.

Türkiye Hükümetinin Atlantik Andlaşması Teşkilâtının muhtelif unsurları nezdindeki bütün temsilcileri daimi delegeye bağlıdır.

**Ek Madde 2.** — Kuzey Atlantik Andlaşması Konseyi nezdindeki Türkiye Daimi Delegeliği kadrolarına 14. I. 1938 tarihli ve 3312 sayılı Kanunun (3) ncu maddesi hükümlerine bağlı kalmak üzere ihtisas sınıfından memur tayinine Dışişleri Bakanlığı yetkilidir.

**MADDE 3.** — Dışişleri Komisyonunun 5 nci maddesi üçüncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Dış. K.

**MADDE 6. —** Bu kanun hükümlerini Dış-  
leri ve Maliye Bakanları yürütür.

**MADDE 6. —** Bu kanunu Dışleri ve Ma-  
liye bakanları yürütür.

Başbakan V. ve Sa. ve So. Y. Bakanı <i>Dr. E. H. Üstündağ</i>	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı ve Dışleri B. V. <i>S. Ağaoğlu</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı <i>R. Nasuhioğlu</i>
Milli Savunma Bakanı <i>H. Köymen</i>	İçişleri Bakanı
Dışleri Bakanı	Maliye Bakanı ve İçişleri B. V. <i>H. Polatkan</i>
Milli Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı <i>K. Zeytinoğlu</i>
Eko. ve Ticaret Bakanı <i>Muhlis Ete</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı
G. ve Tekel Bakanı <i>S. Yırcalı</i>	Tarım Bakanı <i>N. Ökmen</i>
Ulaştırma Bakanı <i>S. Kurtbek</i>	Çalışma Bakanı ve İşletmeler Bakanı V. <i>N. Özcan</i>

B. K.

**MADDE 4. — Dışışleri Komisyonunun 6 ncı maddesi dördüncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.**

Hükümetin teklifine bağlı cetvel

[1] SAYILI CETVEL

D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık	D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık
<i>A) Kuzey Atlantik Andlaşması Konseyi nezdinde Türkiye Daimî Delegeliği</i>				9	Mütehassıs şifre memuru	2	40
1	Daimî temsilci (büyükelçi)	1	150	<i>B) Kuzey Atlantik Andlaşması Merkez Bürosu</i>			
3	Delege	1	100	6	Büro müdürü	1	70
4	Müşavir	1	90	7	Raportör	1	60
5	»	1	80	8	Kâtip	1	50
7	Başkâtip	3	40	9	»	2	40
9	Kâtip	4	40				

Bütçe Komisyonunun değiştirilmesine bağlı cetvel

[1] SAYILI CETVEL

D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık	D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık
<i>A) Kuzey Atlantik Andlaşması Konseyi nezdinde Türkiye Daimî Delegeliği</i>				9	Mütehassıs şifre memuru	2	40
1	Daimî delege (büyükelçi)	1	150	<i>B) Kuzey Atlantik Andlaşması Merkez Bürosu</i>			
3	Delege	1	100	6	Büro müdürü	1	70
4	Müşavir	1	90	7	Raportör	1	60
5	»	1	80	8	Kâtip	1	50
7	Başkâtip	3	60	9	»	2	40
9	Kâtip	3	40				

[1] İhtisas sınıfından olabilir.